

Evli Kadınlarda Evlilik Uyumu ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

*¹Arzu KARA, ²Durmuş ÜMMET

¹0000-0003-1532-8095, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, aruzora@gmail.com

²0000-0002-8318-9026, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, dummet@marmara.edu.tr

Geliş Tarihi : 28-11-2021

Kabul Tarihi : 16-12-2021

Öz

Evlilik, farklı cinsiyetten iki kişinin aile olmak, hayatı bir arada sürdürmek ve çocuk yetiştirmek için kurdukları yasal bir akittir. Evlilik uyumu kavramı ise eşlerin evliliklerinden hissettikleri memnuniyeti ifade eden bir kavramdır. Evlilik uyumunda iletişim becerilerinin en önemli değişkenlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı evli kadınlarda iletişim becerileri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Bu amaçla İstanbul ilindeki bir psikolojik danışmanlık merkezinden destek alan kişilere sosyo demografik form, iletişim becerileri ölçeği ve çift uyum ölçeği uygulanmıştır.

Yapılan korelasyon analiz sonucunda evlilikte iletişim becerileri ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Başka bir ifade ile eşlerin iletişim becerileri arttıkça evlilik uyumları da yükselmektedir. Ayrıca iletişim becerilerinin evlilik uyumunu yordadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Evlilik, Uyum, İletişim, Beceri, Kadın

Examination of The Relationship Between Marriage Harmony and Communication Skills in Married Women

Abstract

Marriage is a legal contract between two people of different sexes to become a family, to live together, and to raise children. Marital adjustment refers to the satisfaction that spouses feel

*¹ Arzu KARA, İst. Ticaret Üniv. Sos. Bil. Enst. Aile Dan. Yük. Lisans Programı, aruzora@gmail.com

from their marriage. Communication skills are thought to be one of the most important variables in marital adjustment.

The aim of this research is to investigate the relationship between communication skills and marital adjustment in married women. For this purpose, socio-demographic form, communication skills scale and dyadic adjustment scale were applied who received support from a psychological counseling center in Istanbul.

As a result of the correlation analysis, a positive and significant relationship was found between communication skills in marriage and marital adjustment, in other words, as the communication skills of the spouses increase in marriage, the marital adjustment also increases. In addition, it was determined that communication skills predicted marital adjustment.

Keywords: *Marriage, Harmony, Communication, Skill, Woman*

1. GİRİŞ

1.1.Evlilik Uyumu ve İletişim Becerileri

Evlilik, farklı cinsiyetten iki kişinin arasında birlikte hayatı sürdürmek, çocuk yetiştirmek için kurulan, devlet tarafından onaylanan birtakım hukuk kurallarına tabi olan yasal bir ilişkidir. Evlilik, çok farklı kültürlerde görülen aile kurulması için gerekli olan bir kurumdur. Evlilik kurumunun pek çok fonksiyonu bulunmaktadır. Soyun devamı, ekonomik kalkınma, tüketim pratiklerinin koordinasyonu ve toplumda iş bölümünün oluşturulması evliliğin fonksiyonları arasındadır (Özgüven, 2014). Evlilik uyumu eşlerin evliliğinden hissettikleri memnuniyeti belirtmektedir (Şen ve Oğuz, 2017; Tutarel ve Çavuşoğlu, 2006). Eşlerin arasında uyumluluk arttıkça ilişkiye dönük olumlu inançları da çoğalmaktadır (Çakmak, 2015).

Aile tarihi, evlilik uyumu, cinsiyet beklentileri, evlilik doyumu ve evliliğin devamlılığı konularında karşılıklı sevgi, saygı ve sadakat en önemli temalardır (Erbek vd, 2005). Bazı geleneksel toplumlarda, evlilik terimi kaçınılmaz olarak cinsiyetler arasında farklı görüş ve beklentiler yaratır. Sosyal roller hem erkeklerin hem de kadınların duygularını etkili bir şekilde ifade edebilir. Toplum, erkeklerin duygularını açıkça hissetmelerini ve duygularını kolayca ifade etmelerini desteklemeyebilir. Bu durumda toplum, kadınların duygularını daha açık bir şekilde ifade etmelerine daha isteklidir. Bu durumla uğraşan çiftler, aile içinde yaşadıkları tüm olumlu ve olumsuz duyguları ifade etmekte zorlanabilirler. Duygularını yeterince ifade edememek, eşler arasında problemlere neden olabilir, birbirine açılmayan, sorunları konuşamayan eşler arasında evlilikle ilgili uyum problemleri yaşanabilmektedir. Bu da eşler

arasında iletişimin ve iletişim becerilerinin önemini ortaya koymaktadır. Aile hayatını olumsuz etkilediğine inanılan sorunların nedeni iletişimsizliktir (Kışlak ve Çabukça, 2002).

İletişim kişilerin aralarında, fikir ve his aktarımı sağlayan bir unsurdur. İletişimdeki en önemli konu, her iki tarafın da birbirini dinlemesi ve pek çok anlamda birbirinin farkına varmasıdır. Kişi kendisiyle uyum içinde yaşayamazsa kaliteli iletişim neticeleri elde etmek imkansızdır ve çatışmacı bir durum ortaya çıkar. Güçlü iletişimin yokluğunda birey kendisine ve başkalarına karşı saldırgan hareketler sergileyebilir bu etkisiz ve negatif bir tutum olur (Durğun, 2006). İletişimi etkili kılmak için, iki taraf arasındaki fikir alışverişini incelemek lazımdır. İletişim sadece iki birey arasındaki bir konuşma olarak kabul görür, bu sebeple doğru bir değerlendirme yapılamaz. Anlamli hareketler, simülasyonlar ve çeşitli ifadelerin tümü mesajlar olarak adlandırılır.

1.2. Evlilikte İletişimin Önemi

İletişimin hedefi kısaca karşılıklı anlaşma ve paylaşımın sağlanması olarak özetlenebilir, ancak iletişimin anlamı faydacılığın kapsamının ötesine ilerler. İletişim problemleri bireylerin bu düzeydeki yaşamlarını etkiler, bu sebeple iletişimin biçimli aşamalarını anlamak çok mühimdir.

Telman ve Ünsal (2012), iletişimin kişinin çevresindeki kişilerle uyumlu olabilmesini sağlayan bir nitelik olarak açıklamaktadır. Evlilik hayatında eşler arasındaki iletişim becerisi de eşlerin birbirine uyum sağlamasında ve dolayısıyla evlilik uyumunda önemli bir özelliktir. İletişim aynı zamanda eşlerin kendisini eleştirebilmesini, eşyle iletişim kurabilmesini, eşyle konuşabilmesini ve sorunları çözebilmesini sağlayan bir beceridir. Eşler arasındaki iletişim kalitesinin iyi olması eşlerine empati yapabilmelerini ve sorunları çözebilmelerini sağlar. Etkili iletişimin olduğu aile ortamında bireyler daha mutludur.

Evlilik yaşamının bozulmasında en önemli etkenlerden biri eşler arasındaki iletişimsizliktir. Evlilikte eşler arasındaki iletişimi engellerinden bir de eşlerin kendini ifade edememesi ve pasif durum sergilemesidir (Akgün vd. 2010). Evlilikte eşler birliktelik duygusuyla ortak bir düşünce dünyası kurmalı ve aralarındaki sorunları güçlü bir iletişimle çözümlenebilmelidir (Özgüven, 2000). Eşler birbirleriyle iletişim kuramadıklarında aralarında çatışmaların yaşanması olasıdır. Bu çatışmaları önlenmesinde ve mevcut çatışmaların uzlaşma ile çözülmesinde yine iletişim becerisi önemli role sahiptir (Taysi, 2010). Evlilikte uyum önemlidir çünkü evliliği huzurlu ve

tatmin edici kılar. Evlilikleri bir süreç olarak ele aldığımızda uyum, eşlerin bir arada olmasını sağlayan en etkili faktörlerden biri olarak görülmektedir (Erbek ve ark. 2005).

Evlilikteki uyumda iletişim eşlerin problemleri çözmelerini kolaylaştırarak mutluluklarını etkilemektedir (Fıfıloğlu ve Demir, 2000). Evlilikteki uyumu ve iletişimi güçlü olan eşlerin fikir birliğiyle beraber davrandıkları, biz duygusunu geliştirdikleri için eşler arasında çatışma problemleri meydana gelmemektedir (Janicki, Kamorck, Gwaltney ve Shiffman, 2006).

Gottman ve Porterfield (1981)'in 41 evli çiftle yürüttüğü araştırmada, evlilik uyumu ve çiftlerin sözsüz iletişimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Erkeklerin eşlerinden gelen sözsüz mesajları değerlendirmedeki yetersizlikleri ya da ilgi göstermiyor oluşları iletişimde çatışmaya neden olmaktadır ve bu çatışma da evlilik uyumunu düşürmektedir sonucuna ulaşılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılarak evli kadınlarda evlilik uyumu ve iletişim becerileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. İlişkisel tarama modelinde, değişkenler arasındaki ilişkiler ve bunların farklılaşma durumları tespit edilmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2011).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmadaki anketler 2020- 2021 yılında Google formlar uygulamasına yüklenip, örneklem grubunun mail adreslerine link gönderilerek anket formlarının cevaplanmasıyla veriler toplanmıştır. Araştırmadaki veriler SPSS 22 programına girilerek değişkenler tanımlanmıştır. Sosyo demografik soruların frekans ve yüzde dağılımları tablolaştırılmıştır. Evlilik uyumu ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmak için korelasyon analizi kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu: Araştırmadaki veriler sosyo demografik form, iletişim becerileri ölçeği ve çift uyum ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma için oluşturulan bilgi formu, evli kadınların demografik özellikleriyle ilgili bilgileri elde etmek amacıyla geliştirilmiş olup, toplam on iki sorudan oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda yaş, meslek, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir algılarının ne yönde olduğu, kaçınıcı evliliğin yapıldığı, kaç yaşında evlendiği, eş ile aralarındaki yaş farkının ne kadar olduğu, kaç yıllık evli oldukları, evlenme

biçimlerinin ne şekilde olduğu, evlilik öncesi tanışma sürelerinin ne kadar olduğu ve çocuk sayılarının ne kadar olduğu ile ilgili sorular yer almaktadır.

2.3.2. Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği: Spanier (1976) tarafından geliştirdiği otuz iki soru bulunan ölçeğin Busby vd. (1995) on dört maddeye indirgenen son versiyonudur. Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) tarafından yapılan ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.88 olarak tespit edilmiştir.

2.3.3. İletişim Becerileri Envanteri: Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılan, kişiler arasındaki iletişim becerilerini ölçmek için kullanılan bir ölçektir. Kırk beş maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin cronbach alpha değeri 0,72 olarak saptanmıştır.

2.6.Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilindeki bir psikolojik danışmanlık merkezinden destek alan kişiler oluşturmaktadır. Bu kişiler arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 80 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

2.7.Araştırmanın Hipotezleri

Özüğurlu, Peterson ve Bell, Malkoç, Çelik et al., Duran ve Hamamcı'nın çalışmalarından yola çıkarak oluşturulan hipotezler şunlardır:

- 1- Evli kadınların evlilik uyumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 2- Evlilikte eşlerin iletişim becerileri arttıkça evlilik uyumları yükselmektedir.
- 3- Sağlıksız iletişim stilleri evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.

3. BULGULAR

3.1.Evlilik Uyumu ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Demografik Bulgular

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Özellikleri Açısından Sayı ve Yüzde Dağılımı

Yaş		
	n	%
20-30	22	27,5
31-41	43	53,8
42 ve üzeri yaş	15	18,8
Total	80	100,0
Eğitim		
İlköğretim	10	12,5
Lise	13	16,3
Üniversite	44	55,0
Lisansüstü	13	16,3
Total	80	100,0
İş Durumunu		
Çalışmıyor	8	10,0
Devlet Memuru	21	26,3
Özel Sektör	37	46,3
Serbest Meslek	14	17,5
Total	80	100,0
Gelir Durumu		
Düşük	12	15,0
Orta	55	68,8
İyi	13	16,3
Total	80	100,0
Kaçınıcı Evlilik		
İlk	72	90,0
İkinci	8	10,0
Total	80	100,0
Evlenme Biçimi		
Görücü Usulü	8	10,0
Flört Süreci Sonrası	68	85,0
Diğer	4	5,0
Total	80	100,0
Evlilik Öncesi Tanışma Süresi		
1 yıldan az	23	28,8
1 yıl	11	13,8
2 yıl	9	11,3
3 yıl	12	15,0

4 yıl	6	7,5
5 yıl ve üzeri	19	23,8
Total	80	100,0
Çocuk Sayısı		
Yok	26	32,5
1	30	37,5
2	21	26,3
3	3	3,8
Total	80	100,0
Eş ile Aralarındaki Yaş Farkı		
Aynı yaş	11	13,8
1-3	37	46,3
4-7	25	31,3
8 ve üzeri yaş	7	8,8
Total	80	100,0
Kaç Yaşında Evlenildiği		
19-24	42	52,5
25-30	29	36,3
31 ve üzeri	9	11,3
Total	80	100,0

Tablo bir incelendiğinde; 31-41 yaş aralığındakilerin oranı yüksektir (N=43** %53,8). Araştırmaya katılanlar arasında üniversite mezunlarının oranı daha fazladır. Katılımcıların büyük kısmı (N=55** %68,8) orta gelir düzeyindedir. Çoğunluğunun (N=72** %90) ilk evliliğidir. Büyük kısmı flört süreci sonunda evlenmiştir (N=68** %85). Katılımcılar arasında evlilik öncesi tanışma süresi 1 yıldan az ve 5 yıl ve üzeri olanların, 1 ve 2 çocuğu olanların, eşler arasında yaş farkı 1-3 arasında olanların oranı daha yüksektir. 19-24 yaş aralığında evlenenlerin oranı daha yüksektir.

3.2. Evlilik Uyumu ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi

Tablo 2. Evlilik Uyumu ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkiler

		Evlilik Uyumu	İletişim Becerileri
Evlilik Uyumu	r	1	,531**
	p		,000
	N	80	80

İletişim Becerileri	r	,531**	1
	p	,000	
	N	80	80

Evlilik uyumu ile iletişim becerileri arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,05$; $r= 0,531$). Elde edilen bulgulara göre evli kadınların iletişim becerileri arttıkça evlilik uyumları da artış göstermektedir.

3.3. İletişim Becerilerinin Evlilik Uyumuna Etkisine Yönelik Regresyon Analizi

İletişim becerilerinin evlilik uyumuna etkisine yönelik iletişim becerilerinin bağımsız, evlilik uyumunun bağımlı olduğu regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 3. İletişim Becerilerinin Evlilik Uyumuna Etkisi

Yordayıcı Değişken	Evlilik Uyumuna					
	R^2	R^2 değişimi	β	t	F	P
İletişim Becerileri	.282	.273	.531	5.537	30.663	.000

Yapılan regresyon analizi sonucunda, iletişim becerileri puanlarının evli kadınların evlilik uyumları puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür ($F=30.663$, $p<.000$). Ayrıca analizler incelendiğinde iletişim becerileri puanlarının toplan varyansın yaklaşık %28'ini açıkladığı görülmüştür. Bu bulgulara göre iletişim becerileri evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Evli kadınlarda evlilik uyumu ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin araştırmasını amaçlayan bu çalışma ile, evli bireylerde iletişim becerilerinin evlilik uyumu ile pozitif yönlü anlamlı ilişkisini olduğu saptanmıştır. Evlilikte eşlerin iletişim becerileri arttıkça evlilik uyumları da yükselmektedir. Literatürde bu sonucu destekleyen araştırmalar bulunmaktadır. Özügurlu (1985), 300 evli kadınla yaptığı çalışmada, eşlerin arasındaki yıkıcı, olumsuz veya sağlıklı iletişim, evlilik uyumunun azalması ve boşanma oranının artmasıyla doğrudan

ilişkinin olabileceğini bulmuştur. Bahsi geçen çalışmanın bulguları ile bu araştırmanın bulgularının benzerlik göstermektedir.

Peterson ve Bell (1986), iletişim ile evlilik sorunları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmada güçlü iletişim kuran eşlerin aile içinde az sorun yaşadıklarını ve uyumlu davrandıklarını ortaya koydu. Bu araştırma da araştırmamızdaki bulguları desteklemektedir.

Malkoç (2001) eşlerin iletişim stilleri ile evliliğe uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda eşler arasındaki iletişim stilleriyle evliliğe uyumları arasında bir bağlantı olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu düşük olanların yıkıcı iletişim yöntemlerini kullandıkları, evlilik uyumu yüksek olanların ise daha yapıcı iletişim yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçları da araştırmamızla uyumludur.

Çelik et al. (2009), evlilik çatışmalarını önlemek ve evlilik uyumunu artırmak için iletişimin önemli olduğunu bulmuştur. Bu araştırma da araştırmamızdaki bulguları desteklemektedir.

Duran ve Hamamcı (2010) yaptıkları çalışmalarında eşlerin arasındaki iletişimin kalitesizliğinin evlilikteki uyumu olumsuz yordadığını tespit etmişlerdir. Eşler arasındaki sağlıklı iletişimin bireyleri birbirlerine yakınlattığını ve birbirine olan güvenlerini artırdığını belirlemişlerdir. Soylu ve Kağnıcı (2015) araştırmalarında eşler arasındaki iletişim gücünün eşleri birbirine yakınlattığını ve evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediğini öne sürmüştür. Buluş ve Bağcı, (2016) yaptığı araştırmada bireylerin evlilik hayatındaki uyumluluğunda aile içi iletişim kalitesinin önemli bir yeri olduğunu saptamıştır. Aile içinde iletişim kalitesinin eşlerin mutluluğunu ve tatminini artırdığını tespit etmiştir. Aydın ve Canel (2018) eşlerin çatışmayı çözebilme becerilerini geliştirip evlilik doyumunu artırmayı ve dolayısıyla aile içi iletişim becerilerini geliştirmeyi araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre iletişim becerileri çatışmayı çözmeye ve evlilik uyumuna olumlu olarak etkilemektedir. Bu araştırmalar da araştırmamızdaki bulguları desteklemektedir.

İnsanların evlilik hayatındaki uyumlu iletişim ve yaşam koşulları, çiftin evlilik hayatındaki mutluluğu ve doyumunda belirleyici rol oynamaktadır. Mutluluk ve doyum içeren evlilik, insanları psikolojik olarak geliştirir ve psikolojik uyum yeteneklerini güçlendirir. Evlilik yapısındaki uyum bozulmaya başladığında ise bunun tersi gerçekleşebilir. Uyumun bozulması, bir erkek ve bir kadın arasında bir krizi tetikleyip ve mutsuz bir evlilik sahnesi yaşanır.

Mutsuzluk, insanlar ve çocuklar üzerinde travmatik etkiler yaratabilmektedir (Curun ve Çapkın, 2014).

Araştırmanın bulgu, sonuç ve tartışma başlıklarından yola çıkarak bu alanda ifade edilebilecek öneriler aşağıda belirtilmiştir.

- 1- Bu araştırmadaki sonuçlar İstanbul ilindeki bir psikolojik danışmanlık merkezinden destek alan ve çalışmaya katılan 80 kadından elden edilen verilerle sınırlıdır. Bu konudaki araştırmaların daha büyük bir örneklem grubuyla gerçekleşiyor olması faydalı olabilir.
- 2- Çalışmanın daha fazla genellenebilir olması açısından farklı gruplarla da çalışılıyor olması yararlı olacaktır.
- 3- Anketi dolduran bireylerin o anki duygu durumlarının, kendileri ve ilişkilerine yönelik atıflarının genel düşünce ve duygu durum yapılarını temsil etmeyebileceği olasılığı taşıyabildiği için, bu durumu sınavan araştırmalar yapılabilir.
- 4- Bu araştırmada evlilik uyumunda iletişim becerilerinin etkisi incelenmiştir. Evlilik uyumunu farklı değişkenlerle ele alacak çalışmaların yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- 5- Elde edilen bulgulara göre evlilik uyumunda iletişim becerilerinin anlamlı bir rolü vardır. Bu bulgudan hareketle evlilik öncesinde olan ve evli bireylere yönelik iletişim becerilerini artırmaya yönelik psikoeğitim programları düzenlenebilir.
- 6- Evlilik uyumu konusunda aile danışmanlarının hem danışma ortamında hem de ailelere yönelik seminer, konferans vb. gibi etkinliklerde yer vermelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.
- 7- Araştırmanın bulguları 2021 yılı ve İstanbul ilinde yaşayan 80 evli kadının ölçeklere verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır. Aynı zamanda araştırmanın veri toplama sürecinin pandemi dönemine rast gelmesi gerçeği, araştırma verilerinin toplanması noktasında zorluk teşkil ederek araştırmanın bir diğer sınırlılığını oluşturmuştur.

5. KAYNAKÇA

- [1]. Akgün, R. ve Polat Uluocak, G. (2010). Evlilikte etkili iletişim ve problem çözme: bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışması. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 11(6), 9-22.
- [2]. Bayraktaroğlu H.T. ve Çakıcı E. T. (2017). Psychometric properties of Revised form Dyadic Adjustment Scale in a sample from North Cyprus. *International Journal of Educational Science*, 19(2,3), 113-119.
- [3]. Buluş, M. ve Bağcı, B. (2016). Evlilik doyumu: Aile yılmazlığı ve etkili iletişim becerilerinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40).
- [4]. Curun, F. ve Çapkın, M. (2014). Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 34(1), 1-22.
- [5]. Çakmak T, Ö. (2015). *Evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- [6]. Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 223-238.
- [7]. Duran, Ş. ve Hamamcı, Z. (2010). Evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişkiler yaşayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve çatışma iletişim tarzları üzerine etkisinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(23), 87-100.
- [8]. Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, RL. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam Dergisi*, 18(1), 39-47.
- [9]. Erganlı, K. ve Balcı, S. (1998). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(10), 7-12.
- [10]. Fışlıoğlu, H. ve Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(3), 214-218.
- [11]. Gottman. J. M. & Porterfield, A. L. (1981). Communicative competence in the nonverbal behavior of married couples. *Journal of Marriage and Family*, 43, 817-824.
- [12]. Janicki, D.L. Kamarck, T.W. Gwaltney, C.J. & Shiffman, S., 2006. Application of ecological momentary assessment to the study of marital adjustment and social interactions during daily life. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 168-172.
- [13]. Kalaycı, Ş. (Ed.) (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- [14]. Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- [15]. Özalp, Türetgen, İ., Ünsal, P. ve Telman, N. (2012). Yöneticiler için liderlik özelliklerini ölçen bir ölçek geliştirme. *Psikoloji Çalışmaları*, 24, 25-44.
- [16]. Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.
- [17]. Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- [18]. Özüğurlu, K. (1985). *Evlilik Raporu*, İstanbul: Altın Kitaplar.
- [19]. Şen, E. T. ve Oğuz, E. (2017). Psikiyatrik tanı alan bireylerin ve eşlerinin evlilik uyumları. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 16-24.
- [20]. Tutarel Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- [21]. Tutarel Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, P. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 61-68.